

Lieta C-117/20**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2020. gada 3. marts

Iesniedzējtiesa:

Cour d'appel de Bruxelles (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 19. februāris

Prasītāja:

bpost SA

Atbildētāja:

Beļģijas konkurences iestāde

Piedaloties:

Publimail SA

Eiropas Komisija

1. Tiesvedības priekšmets un fakti

- 1 Beļģijā *bpost* ir vēsturiskais pasta pakalpojumu sniedzējs, kas galvenokārt ir atbildīgs par pasta sūtījumu piegādi, kura tostarp ietver pasta sūtījumu savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi adresātiem.
- 2 Pasta piegādes pakalpojumus *bpost* piedāvā ne vien plašai sabiedrībai, bet arī divām īpašām klientu kategorijām, proti, vairumnosūtītājiem (turpmāk tekstā – “sūtītāji”) un starpniekiem.
- 3 Sūtītāji ir pasta piegādes pakalpojumu galapatērētāji. Tie formulē ziņu, kas ir jānosūta, un atbild par sūtīšanas rīkojumu. Savukārt starpnieki sniedz sūtītājiem pasta sūtījumu maršrutēšanas pakalpojumus pirms pasta sūtījumu piegādes pakalpojuma. Šie pakalpojumi var ietvert sūtījumu sagatavošanu pirms to

- nodošanas *bpost* (šķirošana, drukāšana, ievietošana aploksnēs, marķējuma uzlikšana, adresēšana un pasta sūtījumu apmaksā), kā arī pasta sūtījumu iesniegšanu (savākšana no nosūtītājiem, pasta sūtījumu sagrupēšana un iepakojšana pasta maisos, pārvadāšana un iesniegšana pasta operatora izraudzītās vietās).
- 4 Pakalpojumu sniedzējs *bpost* piemēro dažādu veidu tarifus, tostarp līguma tarifus, kas ir īpaši tarifi salīdzinājumā ar standarta tarifiem, kurus maksā plašas sabiedrības locekļi. Šie īpašie tarifi izriet no vienošanās starp *bpost* un attiecīgajiem klientiem, kurā var paredzēt atlaides, kas tiek piešķirtas atsevišķiem klientiem, kuri pasta operatoram rada konkrētu apgrozījumu. Visbiežāk sastopamās nolīgtais atlaides ir apjoma atlaides, kas tiek piešķirtas atkarībā no pasta sūtījumu apjoma kādā atskaites laikposmā, un atlaides par sūtījumu sagatavošanu, kuru mērķis ir apmaksāt atsevišķas maršrutēšanas darbības un kuras veido kompensāciju par izmaksām, no kurām *bpost* ir varējis izvairīties.
 - 5 Attiecībā uz 2010. gadu *bpost* informēja *Institut belge des services postaux et des télécommunications* (Beļģijas Pasta pakalpojumu un telekomunikāciju institūts) (turpmāk tekstā – “*IBPT*”) par izmaiņām savā atlaižu sistēmā attiecībā uz līguma tarifiem saistībā ar adresētu reklāmas sūtījumu un administratīvu sūtījumu piegādes pakalpojumiem. Šie sūtījumi veido apmēram 20 % no *bpost* apgrozījuma pasta nozarē.
 - 6 Šī jaunā atlaižu sistēma ietvēra apjoma atlaidi, kas aprēķināta, pamatojoties uz iesniegto sūtījumu apjomu, un kas tika piešķirta gan sūtītājiem, gan starpniekiem. Tomēr pēdējiem minētajiem piešķirtā atlaide tika aprēķināta, nevis vairs pamatojoties uz kopējo sūtījumu apjomu no visiem sūtītājiem, kuriem tie sniedz savus pakalpojumus, bet pamatojoties uz sūtījumu apjomu, ko individuāli radījis katrs to klients (turpmāk tekstā – “apjoma atlaide uz katru sūtītāju”).
 - 7 *IBPT* ir pasta pakalpojumu nozares valsts regulatīvā iestāde saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/67/EK (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (turpmāk tekstā – “Direktīva 97/67”).
 - 8 Ar 2011. gada 20. jūlija lēmumu *IBPT* piesprieda *bpost* naudas sodu 2,3 miljonu EUR apmērā par diskrimināciju tās tarifu noteikšanas sistēmā un it īpaši saistībā ar selektīvo atlaidi, kas balstīta uz nepamatotu atšķirīgu attieksmi pret sūtītājiem un starpniekiem.
 - 9 *Cour d’appel de Bruxelles* (Briseles apelācijas tiesa) (turpmāk tekstā – “apelācijas tiesa”) tika celta prasība atcelt šo lēmumu, un šī tiesa šajā ziņā iesniedza Eiropas Savienības Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmu par to, kā interpretēt Direktīvu 97/67.
 - 10 Ar 2015. gada 11. februāra spriedumu *bpost* (C-340/13, EU:C:2015:77) Tiesa atzina, ka sūtītāji un starpnieki neatrodas līdzīgā situācijā, ņemot vērā mērķi, kāds ir izvirzīts apjoma atlaižu uz katru sūtītāju sistēmai, proti, pieprasījuma

stimulēšanu pasta pakalpojumu jomā, jo tikai sūtītāji ar šīs sistēmas palīdzību var tikt mudināti palielināt savu pasta sūtījumu apjomu, kas tiek uzticēts *bpost*, un tādējādi šī operatora apgrozījumu. Tādējādi atšķirīga attieksme pret šīm divām klientu kategorijām, kas izriet no apjoma atlaižu uz katru sūtītāju sistēmas piemērošanas, nav diskriminācija, kas ir aizliegta ar Direktīvas 97/67 12. pantu.

- 11 Līdz ar to Tiesa uz uzdoto jautājumu atbildēja, ka Direktīvas 97/67 12. pantā paredzētais tarifu nediskriminācijas princips ir interpretējams tādējādi, ka tas pieļauj tādu apjoma atlaides uz katru sūtītāju sistēmu, kāda ir aplūkota pamatlietā.
- 12 Ar 2016. gada 10. marta spriedumu apelācijas tiesa atcēla *IBPT* lēmumu (pirmais process).
- 13 Tikmēr ar 2012. gada 10. decembra lēmumu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) Beļģijas konkurences iestāde (agrāk – “Konkurences padome”) nolēma, ka atšķirīgā attieksme pret apjoma atlaidēm nav diskriminācija šī jēdziena šaurā nozīmē, bet tā ir negodīga, ciktāl saskaņā ar to starpnieki atradās nelabvēlīgākā konkurences situācijā salīdzinājumā ar *bpost*, jo izmantotā sistēma mudināja lielākos klientus noslēgt darījummattiecības tieši ar šo pēdējo sabiedrību.
- 14 Beļģijas konkurences iestāde konstatēja dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas esamību no *bpost* puses un līdz ar to 2006. gada 15. septembra *Loi sur la protection de la concurrence économique* [Likums par ekonomiskās konkurences aizsardzību] 3. panta un LESD 102. panta pārkāpumu pēc tam, kad šī sabiedrība bija pieņēmusi un īstenojusi savu jauno tarifu noteikšanas sistēmu no 2010. gada janvāra līdz 2011. gada jūlijam, un šajā ziņā piesprieda *bpost* naudas sodu, kas, ņemot vērā *IBPT* jau uzlikto sodu, tika noteikts 37 399 786,00 EUR apmērā.
- 15 Ar prasības pieteikumu, kas tika iesniegts 2013. gada 9. janvārī, *bpost* apelācijas tiesā cēla prasību atcelt šo lēmumu (otrais process).
- 16 Ar 2016. gada 10. novembra spriedumu apelācijas tiesa nolēma, ka *bpost* ir pamats atsaukties uz principu *non bis in idem*, jo 2016. gada 10. marta spriedums bija kļuvis galīgs un tajā bija pēc būtības nospriests par procesiem, ko *IBPT* bija veikusi pret *bpost* par faktiem, kas ļoti lielā mērā bija tie paši, uz kuriem attiecās Beļģijas konkurences iestādes procesi un lēmums (*bpost* līgumā paredzēto tarifu paraugs “atbilstoši sūtītājam” 2010. gadam). Tā kā pieteikumi saistībā ar procesiem Beļģijas konkurences iestādē līdz ar to bija kļuvuši nepieņemami, apelācijas tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu.
- 17 Ar 2018. gada 22. novembra spriedumu *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) atcēla apelācijas tiesas spriedumu un nodeva lietu atpakaļ tai pašai apelācijas tiesai citā sastāvā. *Cour de cassation* uzskatīja, ka Hartas 50. pants neliedz tādu kumulatīvus kriminālprocesus šīs tiesību normas izpratnē, kas balstīti uz tiem pašiem faktiem, pat ja vienā no tiem ir pieņemts galīgs attaisnojošs lēmums, jo, piemērojot Hartas 52. panta 1. punktu, ievērojot samērīguma principu, šādi

procesi, lai sasniegtu vispārējas nozīmes mērķi, skar papildu uzdevumus, kas attiecas uz tās pašas pārkāpjošās rīcības atšķirīgiem aspektiem.

- 18 *Publimail*, kas ir “starpnieksabiedrība”, tika iesaistīta lietā, lai uz to būtu attiecināms gaidāmais spriedums.
- 19 Eiropas Komisija iestājās lietā kā *amicus curiae*.

2. Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Eiropas Savienības Pamattiesību harta

- 20 16. pantā ir noteikts:

“Darījumdarbības brīvība

Darījumdarbības brīvību atzīst saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi.”

- 21 50. pants ir formulēts šādi:

“Tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam krimināllietā par to pašu noziedzīgo nodarījumu

Nevienam nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar tiesību aktiem Savienībā jau ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu.”

- 22 52. pants ir formulēts šādi:

“Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana

1. Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības. [..]”

LESD

- 23 102. pantā ir noteikts:

“Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā

nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā:

[..]

c) atšķirīgu nosacījumu piemērošana līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus;

[..].”

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/67/EK (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai

24 12. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka visiem pakalpojumiem, kuri ir daļa no vispārējā pakalpojuma, tarifi atbilst šādiem principiem:

[..]

- tarifi ir caurskatāmi un nediskriminējoši,
- ja vispārējā pakalpojuma sniedzēji piemēro īpašus tarifus, piemēram, par pakalpojumiem, ko sniedz uzņēmumiem, vairumnosūtītājiem vai dažādu lietotāju pasta sūtījumu apkopotājiem, tad tie attiecībā gan uz tarifiem, gan attiecīgajiem nosacījumiem piemēro pārredzamības un nediskriminācijas principu. Tarifus ar attiecīgajiem nosacījumiem vienādi piemēro gan dažādu trešo personu, gan trešo personu un to vispārējā pakalpojuma sniedzēju attiecībās, kas sniedz līdzvērtīgus pakalpojumus. Visi šie tarifi ir pieejami arī citiem lietotājiem, jo īpaši individuālajiem lietotājiem un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kas nosūta pastu ar līdzīgiem nosacījumiem.”

Beļģijas tiesības

25 Direktīvas 97/67, kas grozīta ar Direktīvu 2002/39, 12. pants Beļģijas tiesību sistēmā tika transponēts ar 1991. gada 21. marta *Loi portant réforme de certaines entreprises publiques économiques* (Likums par dažu valsts tautsaimniecības uzņēmumu reformu) 144.ter pantu.

26 *Loi sur la protection de la concurrence économique* (Likums par ekonomiskās konkurences aizsardzību), kas saskaņots 2006. gada 15. septembrī, 3. pantā ir ietvertas analogas tiesību normas LESD 102. panta normām.

3. Lietas dalībnieku nostājas

bpost

- 27 Apstrīdētajā lēmumā ir pārkāpts princips *non bis in idem*.
- 28 Šajā gadījumā procesi *IBPT* un Beļģijas konkurences iestādē abi ir krimināltiesiska rakstura un lēmums attiecas uz identiskiem faktiem kā fakti, kas bija priekšmets *IBPT* 2011. gada 20. jūlija lēmumam (galīgi atcelts ar apelācijas tiesas 2016. gada 10. marta spriedumu).
- 29 Turklāt stingrie nosacījumi, kuru ievērošana ir prasīta, lai varētu piemērot izņēmumu aizliegumam par kumulatīviem kriminālprocesiem un kriminālsodiem, nav izpildīti. Proti, nepastāv “pietiekami cieša saikne faktu un laika ziņā” starp procesiem *IBPT* un Beļģijas konkurences iestādē.

Beļģijas konkurences iestāde

- 30 Apstrīdētajā lēmumā nav pārkāpts princips *non bis in idem*.
- 31 Ciktāl Tiesas judikatūra ir atšķirīga atkarībā no tā, vai tā attiecas vai neattiecas uz konkurences tiesībām, šajā gadījumā atbilstīga ir judikatūra konkurences tiesību jomā (it īpaši 2012. gada 14. februāra spriedums *Toshiba Corporation u.c.*, C-17/10, EU:C:2012:72); tajā ir paredzēts “aizsargāto tiesisko interešu” kritērijs *idem factum* (likumīga *idem factum*) noteikšanai.
- 32 Ciktāl nepieciešams, atšķirīgas Tiesas judikatūras esamība atkarībā no tā, vai tā attiecas vai neattiecas uz konkurences tiesībām, ir pamatota, ņemot vērā konkurences tiesību īpatnības.
- 33 Procesi, pirmkārt, *IBPT* un, otrkārt, Beļģijas konkurences iestādē, lai sasniegtu vispārējās nozīmes mērķi, skar papildu uzdevumus, kas šajā gadījumā attiecas uz tās pašas atbilstīgās pārkāpjošās rīcības atšķirīgiem aspektiem (jeb, citiem vārdiem, aizsargā atšķirīgas tiesiskās intereses).
- 34 Visbeidzot Beļģijas konkurences iestāde atbalsta Komisiju attiecībā uz diviem jautājumiem, ko tā iesaka uzdot Tiesai.

Eiropas Komisija

- 35 Komisija iestājās lietā kā *amicus curiae*, lai nodrošinātu Kopienas sabiedrības interešu aizsardzību, kas šajā gadījumā nozīmē novērst tāda lēmuma pieņemšanu, kurš ir pretrunā judikatūrai lietā *Toshiba* un aizsargāto tiesisko interešu vienotības kritērijam, kas tajā ir ieteikts un kas joprojām ir atbilstīgs konkurences jomā.
- 36 Komisija apšauba to, ka ir atbilstīga *Cour de cassation* veiktā īpašā atsauce uz 2018. gada 20. marta spriedumiem *Menci* (C-524/15, EU:C:2018:197), *Garlsson*

Real Estate u.c. (C-537/16, EU:C:2018:193) un *Di Puma* un *Zecca* (C-596/16 un C-597/16, EU:C:2018:192). Šie trīs spriedumi neattiecas uz konkurences tiesībām, savukārt šī lieta attiecas uz šo jomu. Turklāt minētie trīs spriedumi attiecas uz situācijām, kas ir ļoti atšķirīgas no šīs lietas gadījuma, jo tie skar procesu un sodu dublēšanu attiecībā uz *to pašu pārkāpumu*, kas saskaņā ar valsts tiesībām ir divkāršas kvalificēšanas un divkāršas sodu uzlikšanas priekšmets, no kurām viena ir administratīva (bet ar krimināltiesisku raksturu), bet otra krimināltiesiska.

- 37 Šajā gadījumā attiecībā uz *bpost* ir uzsākti divi neatkarīgi procesi par diviem atsevišķiem pārkāpumiem, kuru pamatā ir dažādas tiesību normas, ar ko tiecas sasniegt dažādus un savstarpēji papildinošus vispārējas nozīmes mērķus, proti:
- pirmais, ko veic *IBPT*, par piemērojamā nozares tiesiskā regulējuma, precīzāk, diskriminējošu darbību aizlieguma un pārskatāmības prasību, kuri pārņemti 1991. gada 21. marta Beļģijas likuma 144.ter pantā, pārkāpumu (pirmais process);
 - otrs, ko veic Beļģijas konkurences iestāde par Eiropas un valsts tiesiskā regulējuma konkurences jomā, precīzāk, dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma, kas noteikts LESD 102. pantā un 2006. gada 15. septembra Beļģijas *Loi sur la protection de la concurrence économique* (Likums par ekonomiskās konkurences aizsardzību) 3. pantā, pārkāpumu (otrais process).
- 38 Principa *non bis in idem* iespējama pārkāpuma esamība, Komisijas ieskatā, šajā gadījumā ir jāpārbauda, ņemot vērā kritērijus, kurus Tiesa ir noteikusi konkurences jomā. Līdz ar to būtu jāņem vērā apstākļi, ka abas attiecīgās iestādes piemēroja atšķirīgus tiesību aktus, kas attiecas uz dažādām tiesiskajām interesēm un dažādiem pārkāpumiem.
- 39 Visbeidzot Komisija precizē, ka šajā gadījumā nav runa par izņēmumu principam (Hartas 52. pants), bet gan par pašu principu (Hartas 50. pants), jo nav likumīga *idem factum* 2012. gada 14. februāra sprieduma *Toshiba Corporation* u.c. (C-17/10, EU:C:2012:72) izpratnē.
- 40 Komisija uzsver, ka tad, ja netiek ņemtas vērā tiesiskās intereses, kuras aizsargā katra no dažādajām atbilstīgajām tiesību jomām, pastāv risks ievērojami samazināt vai pat padarīt par neeksistējošu konkurences tiesību piemērošanas jomu, jo tai ir raksturīga horizontāla dimensija attiecībā pret nozaru tiesisko regulējumu piemērošanas jomu. Nozares regulējuma pārklāšanās un iepriekšējas piemērošanas gadījumā konkurences tiesībām varētu tikt atņemta to lietderīgā iedarbība.
- 41 Varētu notikt tā, ka tas pats uzņēmums īsteno praksi, kas vienlaikus ir gan konkurences tiesību, gan nozares regulējuma pārkāpums. Ciktāl ir runa par dažādu iestāžu ar dažādu procedūru starpniecību aizsargātu dažādu tiesību aktu pārkāpumiem, šo tiesību aktu faktiskā piemērošana noteikti tiek īstenota tādējādi, ka tiek ņemtas vērā dažādās šo tiesību aktu aizsargātās tiesiskās intereses. Ir runa par nosacījumu, kas ir nepieciešams principa *non bis in idem* piemērošanai, kā

noteikts 2012. gada 14. februāra spriedumā *Toshiba Corporation u.c.* (C-17/10, EU:C:2012:72).

- 42 Tas ir būtiski, lai izvairītos no tā, ka uzņēmums, attiecībā uz kuru ir notikuši procesi saistībā ar nozares regulējumu, ar ko tiecas sasniegt konkrētu mērķi, varētu atsaukties uz principu *non bis in idem*, lai izvairītos no konkurences tiesību piemērošanas, lai arī ar tām tiecas sasniegt no pirmā atšķirīgu konkrētu mērķi. Tā sekas būtu tādas, ka netiktu atklāti – un sodīti – brīvās konkurences šķēršļi.
- 43 Komisija iesaka uzdot Tiesai divus jautājumus.

4. Apelācijas tiesas vērtējums

- 44 Apelācijas tiesa vispirms nosaka abu aplūkojamo procesu robežas.
- 45 Pirmais process bija pamatots it īpaši ar 1991. gada 21. marta *Loi portant réforme de certaines entreprises publiques économiques* (Likums par dažu valsts tautsaimniecības uzņēmumu reformu), ar kuru vispārējā pasta pakalpojuma sniedzējiem tiecās noteikt konkrētas pārskatāmības un nediskriminācijas prasības, pieņemot un piemērojot tarifu sistēmu pasta nozares liberalizācijas nodrošināšanai, 144.ter pantu.
- 46 Lai arī *IBPT* atzina konkurences tiesību piemērošanu pasta nozarē un plaši atsaucās uz Komisijas nostāju šajā ziņā, tas skaidri paziņoja, ka nevērtēja *bpost* rīcības saderību ar valsts vai Eiropas konkurences noteikumiem, noraidot savu kompetenci šo konkurences noteikumu piemērošanā cita starpā tādēļ, ka tiem ir atšķirīgi mērķi. *IBPT* paziņoja, ka tā process tika veikts, “neskarot to, kā kompetentās iestādes piemēro konkurences noteikumus”.
- 47 Otrajā procesā Beļģijas konkurences iestāde nepiesprieda *bpost* sodu par pārskatāmības trūkumu vai diskriminējošu praksi. Tā piemēroja Beļģijas un Eiropas konkurences tiesības, lai sodītu par *bpost* praksi, kas ir vērsta pret konkurenci, proti, tādu praksi, kam var būt, pirmkārt, “izstumšanas iedarbība” attiecībā uz iespējamajiem *bpost* starpniekiem un konkurentiem un, otrkārt, “lojalitāti radoša ietekme attiecībā uz *bpost* lielākajiem klientiem”, tādējādi “palielinot šķēršļus ieiešanai izplatīšanas nozarē”.
- 48 Pēc tam apelācijas tiesa pārbauda abu piemēroto tiesību aktu mērķus un secina, ka, pretēji tam, ko apgalvo *bpost*, šiem tiesību aktiem nebija “tieši tas pats mērķis, proti, brīvas un godīgas konkurences nodrošināšana pasta tirgū”. Ar saiknēm, kas pastāv starp šiem abiem tiesību aktiem un ko uzsvēra *bpost*, nav pietiekami, lai uzskatītu, ka ar tiem tikai tiecas sasniegt to pašu mērķi.
- 49 Netiek apstrīdēts, ka (Eiropas) konkurences tiesībām ir horizontāla dimensija, ciktāl ar tām tiecas izvairīties no konkurences izkropļojumiem visā iekšējā tirgū. Šim iekšējam tirgum ir vairāki apakštirgi, kas ir pakļauti gan konkurences

tiesībām, gan konkrētiem noteikumiem, kuru mērķis nav – vai nav tikai – saglabāt brīvu un neizkropļotu konkurenci.

- 50 Mērķi Direktīvai 97/67, kas transponēta ar Beļģijas 1991. gada 21. marta likumu un ko *IBPT* piemēroja savā procesā, nav tikai brīvas un neizkropļotas konkurences saglabāšana pasta tirgū.
- 51 Turpinot apelācijas tiesa pārbauda principa *non bis in idem* piemērošanas nosacījumus. Lai noteiktu, vai šajā gadījumā ir noticis principa *non bis in idem* pārkāpums, tātad principā vajadzētu ņemt vērā apstākli, ka pirmā un otrā procesa pamatā ir atšķirīgi tiesību akti, ar kuriem tiecas aizsargāt atšķirīgas tiesiskās intereses, proti, pirmkārt, nodrošināt pasta nozares liberalizāciju, izmantojot pārskatāmības un nediskriminācijas prasības (pirmais process), un, otrkārt, nodrošināt brīvu konkurenci iekšējā tirgū, izmantojot dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu (otrais process).
- 52 Šis aizsargāto tiesisko interešu vienotības nosacījums tika izmantots spriedumā *Aalborg Portland*, un to skaidri apstiprināja Tiesa 2012. gada 14. februāra spriedumā *Toshiba Corporation u.c.* (C-17/10, EU:C:2012:72), kā arī Vispārējā tiesa 2017. gada 26. oktobra spriedumā *Marine Harvest/Komisija* (T-704/14, EU:T:2017:753).
- 53 Aizsargāto tiesisko interešu vienotības nosacījuma atbilstība it īpaši izriet no lietām, kas attiecas uz dalībvalstu konkurences iestāžu un Komisijas sodu kumulatīvu uzlikšanu. Tiesa šo nosacījumu ieviesa un īstenoja konkurences lietās, bet ne citās tiesību jomās.
- 54 2012. gada 14. februāra spriedumā *Toshiba Corporation u.c.* (C-17/10, EU:C:2012:72) Tiesa nesekoja ģenerālvokātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumiem, kuros tā tika skaidri aicināta šo nosacījumu nepiemērot konkurences tiesībās.
- 55 Šajos secinājumos ģenerālvokāte tomēr skaidri atzina, ka “līdz šim Savienības tiesas tiesvedībās konkurences jomā ir uzskatījušas, ka *ne bis in idem* principa piemērošana ir pakļauta trīskāršam faktu identiskuma, likumpārkāpēja vienotības un tiesiski aizsargātu interešu vienotības nosacījumam”, ka “*ne bis in idem* princips aizliedz sodīt vienu un to pašu personu vairāk nekā vienu reizi par to pašu nelikumīgo rīcību, lai aizsargātu to pašu tiesisko interesi,” un ka, “izmantojot pēdējo minēto kritēriju, Tiesa lietās par aizliegtu vienošanos ir noraidījusi dubultas sodīšanas aizlieguma piemērošanu attiecībās starp Savienību un trešām valstīm” (ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi lietā *Toshiba Corporation u.c.*, C-17/10, EU:C:2011:552).
- 56 Ģenerālvokāte tomēr uzskatīja, ka Tiesai vajadzētu vienādot savu judikatūru un atteikties no aizsargāto tiesisko interešu vienotības nosacījuma, kas tiek piemērots vienīgi konkurences tiesībās.

- 57 Tiesa šajā ziņā nesekoja ģenerālvokātes viedoklim. Tā ļoti skaidri norādīja, ka “Tiesa konkurences tiesību lietās ir atzinusi, ka “*ne bis in idem*” principa piemērošana ir pakļauta trīskāršam nosacījumam – ka fakti ir vieni un tie paši, likumpārkāpējs ir viens un tas pats un aizsargātās tiesiskās intereses ir vienas un tās pašas”. Lai arī ģenerālvokāte aicināja Tiesu atteikties no tās judikatūras attiecībā uz *non bis in idem*, kas ir atšķirīga atkarībā no attiecīgās tiesību jomas, Tiesa skaidri atteicās to darīt un no jauna apstiprināja, ka konkurences tiesībās princips *non bis in idem* aizvien pieprasa aizsargāto tiesisko interešu vienotību.
- 58 Secinājumos, ko ģenerālvokāts N. Vāls [*N. Wahl*] sniedza lietā *Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie*, viņš uzskatīja, ka “ir grūti rast pamatotus iemeslus tam, kādēļ trīskāršo kritēriju būtu jāturpina piemērot konkurences tiesībās” (ģenerālvokāta N. Vāla secinājumi lietā *Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie* (C-617/17, EU:C:2018:976, 45. punkts)).
- 59 Šajā gadījumā apelācijas tiesai *prima facie* šķiet, ka regulatora *IBPT* noteiktais sods par nediskriminācijas prasības pārkāpumu nav uzlikts par tiem pašiem faktiem, par kuriem ir uzlikts Beļģijas konkurences iestādes noteiktais sods par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.
- 60 *Prima facie* ir pamats uzskatīt, ka princips *non bis in idem* nebūtu piemērojams, jo dažādo iestāžu noteikto atšķirīgo sodu mērķis nebija sodīt par tiem pašiem faktiem vai ietekmi, un – kā Komisija to norādīja – ka pastāv risks ievērojami samazināt konkurences tiesību piemērošanas jomu, jo to raksturo “horizontāla dimensija” salīdzinājumā ar nozaru tiesisko regulējumu piemērošanas jomu un ka nozares regulējuma pārklāšanās un iepriekšējas piemērošanas gadījumā konkurences tiesībām varētu tikt atņemta visa vai vismaz būtiska daļa to lietderīgās iedarbības.
- 61 *Prima facie* apelācijas tiesa uzskata, ka ir jāņem vērā tiesiskās intereses, kuras aizsargā katra no dažādajām attiecīgajām tiesību jomām (likumīgais *idem factum*), kā tas ieteikts 2012. gada 14. februāra spriedumā *Toshiba Corporation u.c.* (C-17/10, EU:C:2012:72).
- 62 Tomēr apelācijas tiesa piekrīt šaubām, kuras ģenerālvokāts J. Tančevs [*E. Tanchev*] ir izteicis secinājumos lietā *Marine Harvest*:
- 63 “Pilnības labad būtu jānorāda, ka iepriekš 95. punktā minētā trešā nosacījuma būtiskums, proti, aizsargājamo juridisko interešu identiskums, ir ticis apšaubīts. Saskaņā ar judikatūru Savienības konkurences tiesību normām un valsts konkurences noteikumiem ir “dažādi mērķi” (skat. spriedumu, 1969. gada 13. februāris, *Wilhelm u.c.*, 14/68, EU:C:1969:4, 11. punkts), un tāpēc tie aizstāv dažādas tiesiskās intereses. No tā izriet, ka ar *ne bis in idem* principu nav izslēgts, ka vienam un tam pašam uzņēmumam tiek uzlikti atsevišķi naudas sodi par, no vienas puses, Savienības konkurences tiesību normu un, no otras puses, valsts konkurences noteikumu pārkāpumu. Tomēr nosacījuma, ka aizsargātajām tiesiskajām interesēm jābūt vienādām, atbilstība tiek apstrīdēta, jo, pirmkārt, šo nosacījumu nepiemēro citās Savienības tiesību jomās, izņemot konkurences

tiesības (skat. ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumus lietā *Toshiba Corporation u.c.*, C-17/10, EU:C:2011:552, 116. punkts, un ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa- Bordonas [*M. Campos Sánchez- Bordona*] secinājumus lietā *Menci*, C-524/15, EU:C:2017:667, 27. punkts), un, otrkārt, tas nesaskan ar pieaugošo Savienības un valstu konkurences noteikumu konvergenci un ar Savienības konkurences noteikumu piemērošanas decentralizāciju, kas ieviesta ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par konkurences noteikumu īstenošanu saskaņā ar [LESD 101. un 102. pantā] noteikto” (ģenerālvokāta J. Tančeva secinājumi lietā *Marine Harvest* (C-10/18 P, EU:C:2019:795, 95. punkts un 34. zemsvītras piezīme).

- 64 Ņemot vērā iepriekš minēto, apelācijas tiesa uzskata par nepieciešamu uzdot Tiesai jautājumus par to, kā princips *non bis in idem* ir interpretējams konkurences jomā. Ir runa par interpretācijas jautājumu, kas skar vispārējas intereses attiecībā uz Savienības tiesību vienveidīgu piemērošanu, jo jautājums par to, vai 2012. gada 14. februāra spriedumā *Toshiba Corporation u.c.* (C-17/10, EU:C:2012:72) noteiktais trešais nosacījums (tiesiski aizsargātu interešu identiskums) ir vai nav saglabājams konkurences jomā, līdzīgā veidā var tikt uzdots pārējās Savienības dalībvalstu tiesās.

5. Prejudiciālie jautājumi:

- 65 Apelācijas tiesa nolemj uzdot Tiesai Eiropas Komisijas un Beļģijas konkurences iestādes ierosinātos prejudiciālos jautājumus:

Pirmais jautājums:

Vai princips *non bis in idem*, kas garantēts Hartas 50. pantā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz dalībvalsts kompetentajai administratīvajai iestādei uzlikt naudas sodu par Eiropas konkurences tiesību pārkāpumu tādā gadījumā kā šajā lietā, kurā tai pašai juridiskajai personai jau ir ticis galīgi atcelts valsts pasta regulatora tai uzliktais naudas sods par tiesību aktu pasta jomā apgalvotu pārkāpumu, ņemot vērā tos pašus faktus vai līdzīgus faktus, ciktāl nav izpildīts aizsargāto likumīgo interešu vienotības kritērijs, jo šī lieta attiecas uz diviem dažādiem pārkāpumiem, ar kuriem ir pārkāpti divi atšķirīgi tiesiskie regulējumi, kas attiecas uz divām dažādām tiesību jomām?

Otrais jautājums:

Vai princips *non bis in idem*, kas garantēts Hartas 50. pantā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz dalībvalsts kompetentajai administratīvajai iestādei uzlikt naudas sodu par Eiropas konkurences tiesību pārkāpumu tādā gadījumā kā šajā lietā, kurā tai pašai juridiskajai personai jau ir ticis galīgi atcelts valsts pasta regulatora tai uzliktais naudas sods par tiesību aktu pasta jomā apgalvotu pārkāpumu, ņemot vērā tos pašus faktus vai līdzīgus faktus, jo principa *non bis in idem* ierobežojums esot pamatots ar to, ka ar tiesību aktiem konkurences jomā tiecas sasniegt papildu vispārējo interešu mērķi, proti,

nodrošināt un saglabāt neizkropļotu konkurences sistēmu iekšējā tirgū, un šie tiesību akti nepārsniedz to, kas ir atbilstošs un nepieciešams tajos paredzētā leģitīmā mērķa sasniegšanai un/vai šo pārējo uzņēmēju tiesību un uzņēmējdarbības brīvības aizsardzībai atbilstoši Hartas 16. pantam?

DARBA VERSIJA